

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/78/2006

KAPITAŁ ZAGRANICZNY W POLSCE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

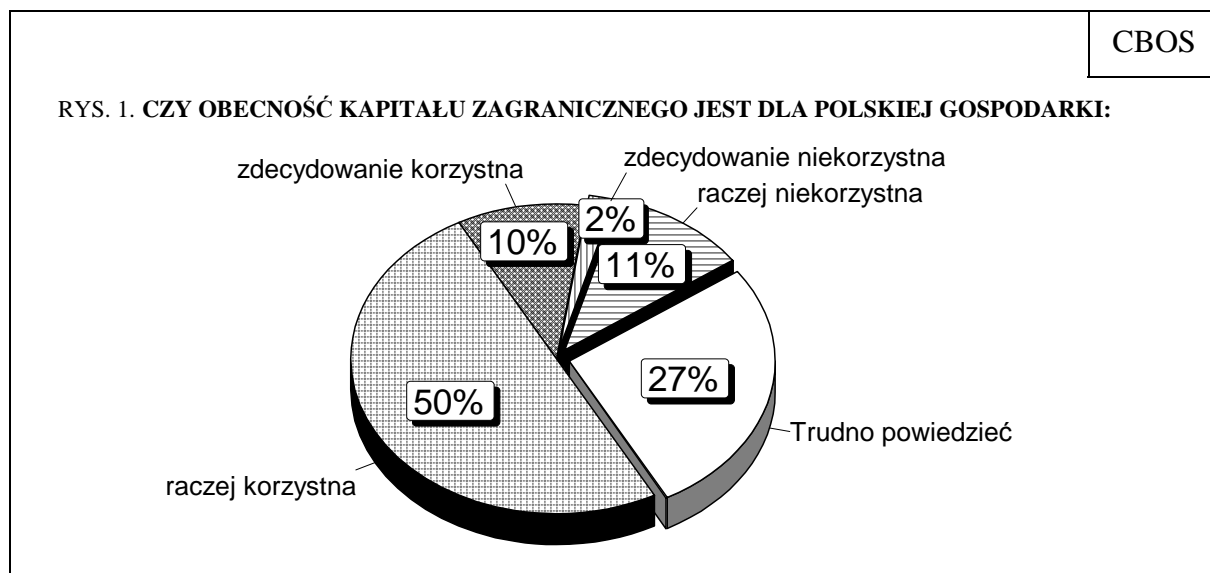

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

Rolę kapitału zagranicznego w naszym kraju poddajemy ocenie od 1995 roku. W tym czasie wiele się zmieniło: obniżyły się bariery dla przepływu obcego kapitału, co jest związane m.in. ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej, inny jest też poziom jego obecności w polskiej gospodarce, czyli także kontekst, w którym respondenci się wypowiadają. Niemniej jednak poglądy w tej kwestii są stosunkowo stabilne, a oceny pozytywne wciąż przeważają nad negatywnymi. Wydaje się, że wypowiedzi respondentów w pewnym stopniu uzależnione są od bieżącej sytuacji gospodarczej - w czasie gdy jest lepsza koniunktura gospodarcza, opinie o zagranicznym kapitale są bardziej pozytywne.

OBECNOŚĆ KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO W POLSKIEJ GOSPODARCE

Większość Polaków (60%) ocenia, że obecność kapitału zagranicznego jest korzystna dla polskiej gospodarki, a tylko co ósmy (13%) wyraża przeciwną opinię. Znacząca grupa badanych (27%) nie ma wyrobionego zdania na ten temat¹.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (191) przeprowadzono w dniach 1-4 kwietnia 2006 roku na liczącej 1025 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

W latach 1995 - 1998 respondenci w większości pozytywnie oceniali obecność kapitału zagranicznego w polskiej gospodarce. Wraz z pogorszeniem koniunktury gospodarczej nastąpił spadek poparcia dla zagranicznych inwestycji - w 1999 roku połowa badanych oceniała je jako korzystne. W 2000 roku nastąpił dalszy spadek - oceny były wtedy najniższe, odkąd stosujemy ten wskaźnik. Jednak w latach następnych liczba badanych wyrażających opinie pozytywne ponownie wzrosła do około połowy, a w latach 2005-2006 znów osiągnęła większość. Obecnie odsetek osób uważających obecność kapitału zagranicznego za niekorzystną jest najniższy w naszych dotychczasowych badaniach.

Tabela 1

Czy obecność kapitału zagranicznego jest dla polskiej gospodarki:	Wskazania respondentów według terminów badań								
	V 1995	V 1996	V 1998	IV 1999	VIII 2000	IX 2001	X 2003	I 2005	IV 2006
	w procentach								
- korzystna*	59	63	62	51	44	48	51	61	60
- niekorzystna**	27	16	18	31	36	29	28	22	13
Trudno powiedzieć	14	21	20	18	20	23	21	17	27
* Połączone kategorie „zdecydowanie korzystna” i „raczej korzystna”									
** Połączone kategorie „zdecydowanie niekorzystna” i „raczej niekorzystna”									

Obecność kapitału zagranicznego w Polsce najlepiej oceniają osoby znajdujące się w dobrej sytuacji materialnej. Im badani są bardziej zadowoleni z własnej sytuacji ekonomicznej, tym częściej oceniają, że obecność obcego kapitału jest korzystna dla polskiej gospodarki.

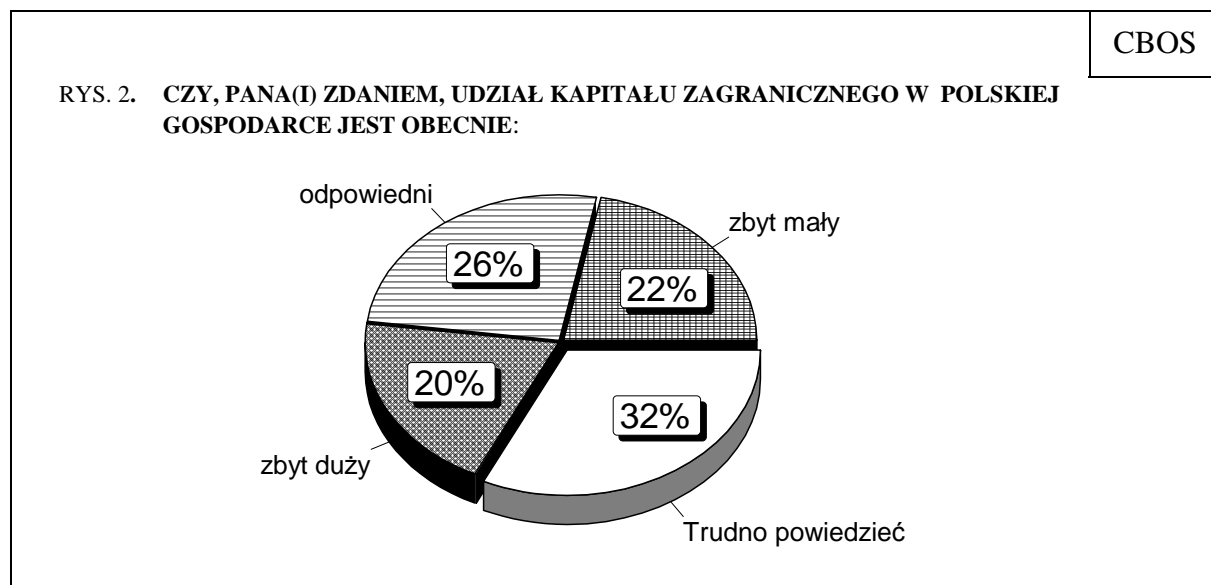
Wykształcenie respondentów wpływa na opinie w tej kwestii w ten sposób, że wraz z jego wzrostem poprawia się nastawienie do zagranicznych inwestorów. Najbardziej pozytywny stosunek do nich mają badani z wyższym wykształceniem.

Opinie w tej sprawie są do pewnego stopnia związane z sympatiami partyjnymi ankietowanych. Największą aprobatę obecności obcego kapitału można zauważyć wśród potencjalnych wyborców SLD i PO. Sympatycy PiS również w większości mają o nim dobre zdanie, natomiast stosunkowo najbardziej krytyczny jest elektorat Samoobrony.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Czy obecność kapitału zagranicznego jest dla polskiej gospodarki:		
	korzystna	niekorzystna	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	74	8	18
PO	71	8	21
PiS	61	19	20
Samoobrona	48	23	29
Niezdecydowani	47	18	34
Nie głosujący	56	13	31

Opinie na temat udziału kapitału zagranicznego w polskiej gospodarce są podzielone. Zbliżone są liczebności osób sądzących, że jest go zbyt dużo (22%), zbyt mało (20%) lub tyle, ile trzeba (26%). Stosunkowo wielu respondentów (32%) nie ma zdania na ten temat.

W ciągu ostatnich jedenastu lat zmieniały się poglądy na temat udziału kapitału zagranicznego w polskiej gospodarce. W latach 1995-2000 stopniowo zmniejszał się odsetek badanych opowiadających się za zwiększeniem inwestycji zagranicznych, jednocześnie przybywało osób sądzących, że obcego kapitału jest już zbyt dużo. W latach 2001-2005 tendencja się odwróciła - wzrastał odsetek Polaków opowiadających się za zwiększeniem inwestycji zagranicznych, natomiast obniżał się - przeciwnych temu procesowi. Obecnie, w porównaniu z pomiarem ze stycznia 2005 roku, więcej jest ludzi uważających udział inwestycji zagranicznych za odpowiedni, mniej natomiast - za niewystarczający. Przybyło też osób niemających wyrobionego zdania.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, udział kapitału zagranicznego w polskiej gospodarce jest obecnie:	Wskaźniki respondentów według terminów badań							
	V 1995	V 1998	IV 1999	VIII 2000	IX 2001	X 2003	I 2005	IV 2006
	w procentach							
- zbyt mały	41	32	24	14	19	36	37	22
- odpowiedni	20	25	22	20	22	16	20	26
- zbyt duży	16	13	27	40	32	20	18	20
Trudno powiedzieć	23	30	27	26	27	28	25	32

Badani, którzy uważają inwestycje zagraniczne za korzystne, nieco częściej niż pozostali określają ich udział w polskim życiu gospodarczym za niewystarczający lub odpowiedni. Wśród mających złe zdanie o kapitale zagranicznym większość stanowią osoby oczekujące zmniejszenia jego obecności.

Tabela 4

Czy obecność kapitału zagranicznego jest dla polskiej gospodarki:	Czy, Pana(i) zdaniem, udział kapitału zagranicznego w polskiej gospodarce jest:			
	zbyt mały	odpowiedni	zbyt duży	Trudno powiedzieć
	w procentach			
- korzystna	30	36	15	19
- niekorzystna	19	12	55	13

OGRANICZENIA UDZIAŁU KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

Polacy uważają, że zagraniczni udziałowcy powinni być obecni wśród właścicieli polskich przedsiębiorstw. W przypadku każdej wymienionej branży większość badanych dopuszcza udział inwestycji zagranicznych. Pojawia się jednak zastrzeżenie: kapitał ten powinien być tak ograniczony, żeby nie miał większościowego pakietu udziałów i nie mógł decydować o losach przedsiębiorstwa.

Z najlepszym przyjęciem spotykają się inwestycje zagraniczne w działach zajmujących się produkcją dóbr konsumpcyjnych: samochodów, sprzętu elektronicznego, odzieży, a także w browarach. W odniesieniu do zakładów tego rodzaju zdecydowana większość respondentów dopuszcza udział kapitału zagranicznego we własności, z czego przynajmniej jedna piąta - własność bez ograniczeń. Podobnie oceniany jest udział zagranicznych właścicieli w zakładach chemicznych.

Nieco bardziej sceptycznie traktowany jest udział inwestorów zagranicznych w przemyśle wydobywczym, w hutach, elektrowniach, a także w sektorze bankowym. W przypadku tych zakładów nieograniczona własność uzyskuje nieco mniejszą akceptację.

W porównaniu z rokiem 2003, kiedy realizowaliśmy poprzedni pomiar, w każdym przypadku zmniejszyła się liczebność ludzi sprzeciwiających się obecności kapitału zagranicznego. Jednocześnie zmałyły też grupy osób dopuszczających jego obecność bez ograniczeń - dotyczy to wszystkich wymienionych branż z wyjątkiem produkcji samochodów.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce udział kapitału zagranicznego w:	Nie powinien być w ogóle ograniczany				Powinien być ograniczany tak, aby nie miał większości udziału (nie mógł decydować o przedsiębiorstwie)				W ogóle nie powinien być do takich przedsiębiorstw dopuszczony			
	2000	2001	2003	2006	2000	2001	2003	2006	2000	2001	2003	2006
	w procentach											
- zakładach produkujących samochody	21	24	26	26	56	42	49	49	10	13	12	7
- zakładach produkujących sprzęt elektroniczny	21	24	29	25	57	53	48	49	11	12	10	7
- zakładach produkujących odzież, buty	23	28	32	24	55	48	45	50	12	14	11	8
- browarach	24	26	28	21	52	47	45	51	13	15	13	8
- zakładach chemicznych	15	17	20	18	58	54	50	53	16	17	15	9
- hutach	9	9	16	12	59	53	49	58	22	27	23	10
- kopalniach węgla	9	10	15	12	50	46	41	54	30	32	30	15
- bankach	8	9	13	10	62	60	55	64	20	20	20	9
- elektrowniach	5	8	12	8	53	46	43	58	32	36	33	15

Pominięto „trudno powiedzieć”

Jeszcze nigdy, odkąd prowadzimy badania, nie było tak niewielu osób sceptycznych wobec zagranicznych inwestorów. Większość społeczeństwa uważa, że dobrze służą oni gospodarce. Jednocześnie dominuje przekonanie, że obcy właściciele nie powinni kontrolować przedsiębiorstw, w które zainwestowali - ludzie chcieliby odnosić korzyści z ich obecności bez ponoszenia związanego z tym ryzyka. Warunku tego oczywiście nie można spełnić, jednak respondenci prawdopodobnie nie oczekują, że tak będzie w rzeczywistości, lecz wyrażają tylko swoje życzenia.

Opracował
Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. Czy obecność kapitału zagranicznego jest dla polskiej gospodarki:

(%)

	korzystna	niekorzystna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	60	13	27	1021
Płeć				
Mężczyźni	66	14	20	491
Kobiety	53	14	33	531
Wiek				
18-24 lat	66	13	21	156
25-34	71	11	18	186
35-44	63	13	23	172
45-54	61	15	24	207
55-64	56	16	27	119
65 lat i więcej	39	14	47	183
Miejsce zamieszkania				
Wieś	49	17	33	378
Miasto do 20 tys.	60	14	26	137
20-100 tys.	64	10	26	210
101-500 tys.	68	13	19	179
501 tys. i więcej mieszk.	70	11	20	117
Wykształcenie				
Podstawowe	44	13	43	291
Zasadnicze zawodowe	58	16	26	265
Średnie	67	15	18	354
Wyższe	81	6	14	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	81	8	12	73
Prac. umysł. niż. szczebla	81	11	8	84
Pracownicy fiz. - umysł.	70	14	16	96
Robotnicy wykwalifikowani	67	11	22	87
Robotnicy niewykwalifik.	46	8	46	41
Rolnicy	46	23	31	54
Pracujący na własny rach.	72	16	13	28
Bierni zawodowo				
Renciści	51	9	40	84
Emeryci	42	17	40	224
Uczniowie i studenci	64	13	22	87
Bezrobotni	57	17	26	119
Gospodynie domowe i inni	69	10	21	44
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	78	10	12	130
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	72	14	14	78
sekt. pryw. poza rolnict.	67	11	22	208
prywatnym gosp. rolnym	44	25	31	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	60	16	24	121
301-500	57	21	22	151
501-900	57	14	29	218
901-1200	60	14	26	82
Powyżej 1200 zł	72	10	18	74
Ocena własnych war. mater.				
Złe	47	19	34	282
Średnie	60	13	28	470
Dobre	72	11	17	269
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	54	15	32	83
Raz w tygodniu	56	16	29	485
1-2 razy w miesiącu	64	13	23	192
Kilka razy w roku	67	12	21	173
W ogóle nie uczestniczy	60	8	31	88
Poglądy polityczne				
Lewica	70	11	19	145
Centrum	67	12	21	305
Prawica	65	18	17	329
Trudno powiedzieć	37	12	51	243

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, udział kapitału zagranicznego w polskiej gospodarce jest:

(%)

	zbyt mały	odpowiedni	zbyt duży	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	26	20	32	1024
Płeć					
Mężczyźni	29	28	21	22	491
Kobiety	16	23	19	40	533
Wiek					
18-24 lat	29	30	20	21	156
25-34	23	31	20	25	186
35-44	25	27	20	28	172
45-54	24	27	22	27	208
55-64	20	26	22	31	119
65 lat i więcej	13	13	17	56	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	20	23	24	33	378
Miasto do 20 tys.	27	23	18	30	138
20-100 tys.	25	23	15	36	210
101-500 tys.	19	31	24	26	181
501 tys.i więcej mieszk.	26	33	12	29	117
Wykształcenie					
Podstawowe	16	15	22	46	293
Zasadnicze zawodowe	24	25	21	30	265
Średnie	28	31	18	22	355
Wyższe	18	36	21	25	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	24	30	18	28	73
Prac.umysł.niż.szczebła	23	36	21	19	84
Pracownicy fiz.- umysł.	33	31	12	24	96
Robotnicy wykwalifikowani	31	30	20	20	87
Robotnicy niewykwalifik.	19	38	17	26	41
Rolnicy	19	20	39	22	54
Pracujący na własny rach.	16	32	31	21	28
Bierni zawodowo					
Renciści	21	21	12	46	84
Emeryci	13	16	21	49	226
Uczniowie i studenci	23	27	25	25	87
Bezrobotni	27	24	22	26	120
Gospodynie domowe i inni	28	24	16	32	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	27	37	15	21	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	25	30	24	21	78
sekt. pryw. poza rolnict.	28	30	17	25	208
prywatnym gosp. rolnym	20	26	39	16	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	17	23	28	32	121
301-500	28	21	24	27	151
501-900	20	23	19	37	218
901-1200	27	26	15	31	82
Powyżej 1200 zł	25	36	16	23	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	21	17	24	38	283
Średnie	21	26	20	32	472
Dobre	27	34	16	24	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	23	16	47	83
Raz w tygodniu	24	25	19	32	487
1-2 razy w miesiącu	17	26	28	28	194
Kilka razy w roku	25	28	19	27	173
W ogóle nie uczestniczy	28	23	17	32	88
Poglądy polityczne					
Lewica	28	30	19	23	145
Centrum	24	30	21	26	305
Prawica	25	27	22	26	329
Trudno powiedzieć	14	16	19	51	245